

”Det är begäret som styr kriminaliteten”

OPINION · ”Bostadsort och vänner räcker inte för att förstå kriminella handlingar, och då knappast för att bekämpa kriminaliteten. När vi har studerat drivkrafter för konsumtion i fall där kriminalitet varit en omständighet, har vi funnit att begäret i sig är en väsentlig faktor för kriminella handlingar”, skriver Jens Martin Svendsen, fil dr, företagsekonomi, och Håkan Preiholt, docent företagsekonomi.

Jens Martin Svendsen

Fil. dr., företagsekonomi, Stockholms universitet och Södertörns högskola

Håkan Preiholt

Docent, företagsekonomi, Stockholms universitet

Kriminalitet och skjutningar har utvecklats till ett svårt samhällsproblem. Gängkriminalitet riskerar att drabba oss alla.

Därför går diskussionens vågor höga – vi söker ett svar på varför och på vad vi kan göra åt problemet? Flera förslag figurerar, just nu kanske det mest kontroversiella är att sätta in militär.

Men en helt annan sak har länge varit aktuell. Det är socio-ekonomiska faktorer. Nu senast i SVTs Opinion Live.

SE: [Opinion live](#)

På en fråga om vad det innebär och vad man ska göra med dessa faktorer lämnades inget svar.

En av debattörerna som fick frågan riktad direkt till sig blev istället svaret skyldig. Det går att förstå.

Mot den bakgrunden kan det vara värt att lyfta fram alternativ forskning för att om möjligt berika debatten något.

LÄS MER: [Vi måste hjälpa de aggressiva männen](#)

Här kan vara viktigt att peka sådant som längtan efter ett bättre liv och ett begär efter ting: vackra kläder, snabba högstatusbilar, fester, möjlighet att besöka statusfyllda

barer och restauranter och andra sådana saker som en normal eller en överdriven längtan kan sträcka sig efter.

När vi har studerat drivkrafter för konsumtion i fall där kriminalitet varit en omständighet, har vi funnit att begäret i sig är en väsentlig faktor för kriminella handlingar.

De kan bli vägen till möjligheter som annars är ouppnåeliga för individen.

Vi ser dessa resultat kring det individuella begäret som en möjlighet att lämna ett bidrag till förståelsen av de samband som kriminalforskningen lyfter fram såsom uppväxtförhållanden eller bostadsort.

Det är rimligt att tänka sig att en person som lever under mycket dåliga förhållanden, och därmed väljer kriminalitet som den lämpligaste vägen, väljer kriminalitet för att göra lyxkonsumtion möjlig.

Genom vår forskning har vi sett sådana fall på kriminalitet som är styrt av begär.

Ett exempel är den unga mannen som med bestämdhet hävdar att man kan göra karriär som kriminell och därmed leva ett bättre liv.

Hans berättelse är en dröm om konsumtion av lyxvaror förenat med en känsla av fullkomlig makt över sin situation.

Berättelse vittnar om en känsla av djup och fundamental orättvisa, eftersom det liv han drömmer om inte är tillgängligt för honom. Det intressanta här är att begäret och drömmen om ett rikare liv blir realistiskt när alternativet kriminalitet verkligen finns för individen.

Att drömmen långsiktigt är en orealistisk dröm om konsumtion är då inte relevant varken för honom eller många andra som ser världen på det sättet.

Inte heller för en ung kvinna som drömmer om vackra kläder att klä sig i, en stilig man att fästa sig vid, härliga fester att vara delaktig i, droger som gör livet ljus och vackert.

Dessa drömmar om ett liv i lyx är inte annorlunda än andra drivkrafter för konsumtion, exempelvis i modevärlden.

Men det finns en väsentlig skillnad mellan icke-kriminella konsumtionsberättelser och de som involverar kriminalitet, och det är omedelbarheten, det vill säga känslan av nuet.

Alla kan via konsumtion förverkliga drömmar, bland annat med hjälp av tiden, exempelvis via ett sparande, medan den kriminelle kopplar begäret till omedelbarheten.

Våra studier belyser skillnaderna mellan ett hälsosamt förhållande till konsumtion och ett för individen ohälsosamt, där kriminalitet är en väsentlig omständighet.

Bostadsort, vänner, släkt och sådant räcker inte varken som förklaringen eller för att förstå kriminella handlingar, och då knappast för att bekämpa kriminalitet i sig.

Det liberala, marknadsekonomiska konsumtionssamhällets fundamentala påverkan på jag-upplevelsen – vem jag är i samhälle, vad jag kan få och begära – det syns som en konsekvens av beteendet och det är denna konsekvens som konsumtionen tydligt visar.

Kriminellt beteende är också konsumtionsbeteende.